

Geir Gulliksen

MIELŐTT ELVÁLTUNK

FORDÍTOTTA: PETRIKOVICS EDIT

Geir Gulliksen

MIELŐTT ELVÁLTUNK

TYPOTEX

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

Az Európai Bizottság támogatást nyújtott ennek a projektnek a költségeihez. Ez a kiadvány a szerző nézeteit tükrözi, és az Európai Bizottság nem tehető felelőssé az abban foglaltak bárminemű felhasználásáért.

Geir Gulliksen: *Historie om et ekteskap*

© Geir Gulliksen, 2015

Published by agreement with Copenhagen Literary Agency ApS, Copenhagen

Hungarian translation © Petrikovics Edit, 2019

Hungarian edition © Typotex, Budapest, 2019

Engedély nélkül semmilyen formában nem másolható!

A mű a képzelet szüleménye. A benne szereplő valamennyi – történelmi eseményekre, valós intézményekre, helyekre vagy emberekre történt – utalás egy fiktív univerzum megteremtésére szolgál.

TYPOTEX VILÁGIRODALOM

ISSN 2064-2989

ISBN 978 963 493 040 2

Kedves Olvasó!

Köszönjük, hogy kínálatunkból választott olvasnivalót!

Újabb kiadványainkról, akcióinkról a www.typotex.hu
és a facebook.com/typotexkiado oldalakon értesülhet.

Typotex Kiadó

Alapította Votisky Zsuzsa, 1989

A kiadó az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.

Felelős kiadó: Németh Kinga

Főszerkesztő: Horváth Balázs

Felelős szerkesztő: Pataky Péterné

Műszaki szerkesztő: Jutai Péter

A borítót Mika Touminen terve alapján

Nagy László készítette.

Készült a Multiszolg Bt. nyomdájában

Felelős vezető: Kajtor Bálint

*sometimes I think this whole world
is one big prison yard
some of us are prisoners
the rest of us are guards*

(olykor azt hiszem, az egész világ
egyetlen nagy börtönudvar
néhányunk fogoly
a többiek börtönőrök)

(Bob Dylan: *George Jackson*)

1

- Mesélhetnél rólunk.
- Rólunk?
- Mesélj nekem úgy, mintha semmit sem tudnék.
- Egy pár voltunk.
- Igen. És még?
- Férj és feleség voltunk. Összeházasodtunk.
- És azután?
- Anya és apa voltunk. Gyerekeink voltak.
- Ezt ne. Mesélj kettőnkéről. Mi történt velünk?
- Együtt éltünk.
- Vigyáztunk egymásra?
- Ezt hogy érted? Igen, vigyáztunk.
- De aztán egy nap...
- De aztán egy nap...? Szeretnéd, ha mesélnék róla?
- Hallanom kell, mi történt velünk. Mert nem értem.
- Számomra sem teljesen világos.
- Nem mesélnéd el mégis?

– Nem hiszem, hogy képes vagyok rá. Nem, nem akarom, nem tudom.

– Akarod, hogy inkább én mondjam el? Akkor majd én elmesélem.

2

El kell képzelnem, milyen volt a feleségem számára az a tavasz, a napok egyike, mielőtt az egész megtörtént. Az élet közepén állt, elfogulatlanul lépett be minden egyes szobába és helyzetbe. A körülötte lévő testek barátságos erdőként vették körül, gondtalanul mozgott közöttük, bárkivel beszédbe elegyedett. Világéletében hosszú haja volt, de azután, hogy összejöttünk, rövidre vágatta és sötétebbre festette. Minden éjszaka az oldalán fekvé aludt, egyik kezét az arca alá téve. Én mögötte feküdtem, meztelenül aludtunk, átöleltem, a hátán érezte a testem melegét. Éjszaka csak mi ketten voltunk, reggel mindketten az ágy két oldalán ébredtünk. Én ébresztettem, vagy a gyerekek. A szobák világosak voltak, a hangok szelídek. Hosszú ideig nem lehetett másként emlékezni erre, mint egy váratlan és meg nem érdemelt boldogságra. Egy ovális asztal körül ültünk, dán dizájn, acélból és fehér műanyagból készült. Túlságosan drága volt a számunkra, amikor egy szombaton megvettük, de már hozzá-

szoktunk, hogy az adósságaink növekedtek, nem törődtünk vele. Reggel és este ennél az asztalnál ültünk, a gyerekek ott írták a leckéjüket. Később az asztal túl nagy lett, amikor magával vitte, az új konyha, ahová állította, kisebb volt, mint a miénk. Végül eladta, és most más emberek otthonában áll: az asztalnak új élete van, mint minden egyébnek, amin egykor mi ketten osztoztunk.

Világos lombok alatt biciklizett. Nyitott szájjal lélegzett. A lépcsőn indult el, valahányszor fel kellett mennie valamelyik emeletre, és ez gyakran előfordult. Sosem használta a liftet, nem szerette a tétlenséget. Ezen a reggelen előadást tartott az egyik minisztérium alkalmazottainak. Jól ment, érezte, hogy sikerül megragadni a figyelmüket (az arcok úgy fordultak felé, ahogy a zöld növények nyújtóznak a fény irányába). Miután befejezte, a kommunikációs osztály vezetője nyomban egy újabb előadásra akart időpontot egyeztetni vele. Abban maradtak, hogy e-mailben megbeszéljék a részleteket, majd több alkalmazott is odament hozzá, hogy megköszönje az előadást. Amikor végül kifelé indult volna, egy férfi bírta maradásra – maga sem értette, miért. Megállt, és megvárta a férfit, aki utat tört magának az emberek közt, miközben a pillantása fogva tartotta őt. Volt valami a szemében, valami gyengéd, ugyanakkor rámenős, magabiztos és kutató, fogalma sem volt, mi lehet az. Még akkor sem értette, amikor az egész

véget ért, nem tudta megmagyarázni magának, nekem pedig végképp nem.

A férfi magas volt, könnyen észre lehetett venni, de nem csupán a magassága miatt. Hosszúka arca és kissé ferdén ülő szeme volt, a bőrét apró hegek tarkították, kamaszkorában talán pattanásokkal küzdött. Nem volt kifejezetten szép férfi, ezt a kijelentést én is megengedhetem magamnak, még úgy is, hogy aligha vagyok objektív megfigyelőnek nevezhető. Ám volt valami csábító és kiismerhetetlen a szemében vagy a mosolyában, vagy abban, ahogy oldalra billentette a fejét. Csak állt és várta, hogy a férfi odaérjen hozzá, az mosolyogva közeledett, céltudatosan küzdött előre magát a többiek között, akik kifelé tartottak a teremből. Elöntötte a forróság, nem tudta, miért. Amikor röviddel ezután egymással szemben álltak, abban bízott, hogy az arca valamiféle vicces várakozásról árulkodik a férfinak: vajon mit akar ennyire elmondani? Az arcának azt kell sugallania, hogy feltartja őt, hogy nem érti, mit akar tőle, de bármi is legyen az, józan jóindulattal fog hozzáállni. A férfi beszélni kezdett. A közegészségügyi szempontokról, ami leginkább érdekelte őt. A férfi arról beszélt, amit valószínűleg ő is említett korábban, csak valamivel összeszedettebb formában. Vagy mégsem? A férfi megfogalmazása kissé nyakatekertnek tűnt, mintha igyekezett volna az ő nézőpontját magáévá tenni, de nem sikerült, mert képtelen volt elengedni a sajátját. Ez utóbbi túlmagyarázás, nem szükséges felhív-

ni rá a figyelmem, magamtól is tudom. Épp ellenkezőleg, ő gazdagítónak, felszabadítónak találta a férfi véleményét. A férfi kikísérte a teremből, majd le a lépcsőn. Elsétáltak a kerékpárjához, és még akkor is folytatták a beszélgetést, miközben kinyitotta a biciklizárat, és felkészült az indulásra.

Azután lassan végigkerekezett az utcákon, az irodába tartott, de nem sietett. Mintha minden meg akarta volna mutatni magát neki azon a délelőttön, a hárs vagy a juhar, nem érdekelte, milyen fák voltak, egy fényes tollú szarka, amely finoman billegtetta a farkát, az alig érzékelhető szélben megrebbenő, fiatal lombok. Szerette magát. Szerette magát és az életét. Minden, ami élt, megnyílt előtte, bármerre is járt.

Nem félt semmitől.

Egykor fiatal lány volt, mostanra felnőtt nő lett. Huszonötödik évét taposta, amikor megismerkedtünk, rég volt, én néhány évvel idősebb voltam nála.

Timmynek szólítottam. Máshogy hívták, teljesen átlagos lánynév volt, ő maga sem szerette különösebben. Egy este, néhány hónappal azután, hogy egy pár lettünk, a régi lakásában feküdtünk az ágyban, és a tévében megpillantottuk Timmy Gresshoppét, a tücsköt a Pinokkióból. Valójában semmit sem néztünk, órákon keresztül heverésztünk, felkeltünk, ettünk, sétáltunk egyet, aztán visszafeküdtünk, olyan hosszú ideje voltunk elfoglalva egymással, azzal, amire két test képes egymással, hogy most szükségünk volt

egy kis szünetre. Vízet ittunk, én a csatornákat váltogattam, átsiklottam egy régi Disney-filmen, ő pedig megkért, hogy álljak meg és kapcsoljak vissza. Nézni kezdtük, mindketten elérzékenyültünk, de csak én sírtam. Volt egy kislányom, akivel nem voltam együtt azon a napon, sem a hét többi napján, mert inkább itt akartam lenni, vele az ágyban. Tudta, hogy ezért sírok. De úgy tett, mintha azt hinné, a filmen hatódtam meg, és utána elmesélte, hogy mindig is jobban szerette Timmyt Pinokkiónál, Chipnél és Dale-nél, sőt Dumbónál is. A tücsökkel azonosult, mert ő volt az, aki mindig megpróbálta a legjobbat kihozni mindenből, fogta az esernyőjét, elindult, és közben őszintén és bizakodón énekelt, még akkor is, amikor időközben besötétedett, és fogalma sem volt, hol jár.

– Persze, mert ő te vagy! – mondtam. – Te vagy Timmy! Te vagy az, aki mindig mindent helyesen akar csinálni, és aki soha nem adja fel, amíg el nem éri, amit akar.

Már akkor is csodáltam őt, én ezen a módomban szerettem. Ezt csak később értette meg, és hosszú ideig imponált neki, hogy ennyire csodálatosnak tűnik a szememben. Azt válaszolta, hogy soha nem gondolt magára tücsökként, én pedig flörtölve azzal ugrattam, hogy odavagyok azért, ahogy a hátsó lábát az enyémhez dörzsöli. Ez semmit sem jelentett önmagában, még csak vicces sem volt, látta is rajtam, hogy megbántam, hogy zavarba jöttem, hogy nem szoktam így beszélni. Megértette, hogy szabadabbá tett, mint valaha

voltam, ez pedig megérintette, vagy szerelmessé tette, ha van egyáltalán különbség a kettő között. Ez után az este után kezdtem Timmynek hívni. Illett rá, több lett egy becenévnél, ő is így nevezte magát. Sok barátunk is Timmynek kezdte hívni, később a munkatársai is, amikor elkezdett dolgozni.

Az irodájában ült, a monitor fénye előtt. Egy jelentést nézett át. Régóta dolgozott rajta, és aznap könnyebben ment. Összpontosítva ült, anélkül, hogy hagyta volna elterelni a figyelmét, anélkül, hogy megnyitotta volna a mailjeit, vagy ránézett volna a hírekre a neten. Az iroda ablaka egy óvoda udvarára nézett. Pillantása a homokozóban játszó gyerekekre siklott, a gondolatai azonban továbbra is a jelentés körül forogtak. Bizonytalan volt néhány táblázattal kapcsolatban, nem egyeztek a számok. Lerúgta a cipőjét az asztal alatt, meztelen lábait egymáshoz dörzsölte. Végigsimított a nyakán, olyan volt, mint egy gyengéd cirógatás. Másik kezét a blúza alá dugta, megérintette a hasát, majd feljebb csúsztatta a melltartójához, az egyik pántot babrálta.

Megszólalt a telefon, szabaddá kellett tennie a kezét, hogy felvehesse. Az egyik kollégája volt, aki otthon maradt a beteg gyerekével, és azért hívta, hogy megkérje, küldjön át neki egy anyagot. Megkereste a dokumentumot a közös szerveren, átküldte a férfinak, azután ott folytatta, ahol félbeszakították. A vacsorára gondolt, rám. A közegészségügyre, a kerékpározásra, ha elég száraz lesz a talaj az erdőben egy

túrához. Egyedül akar menni, vagy a gyerekekkel. Inkább egyedül, gyorsan akar tekerni, mindent beleadva. Arra gondolt, hogy még csak kedd van. Az órára nézett. Már egy órája dolgozott koncentráltan. Eszébe jutott, hogy ki kellene mennie a mosdóba, de aztán úgy döntött, szünet nélkül folytatja a munkát ebédig. Felmerült benne, hogy megkéri Kjerstit, nézze át a jelentés egyes részeit, de végül arra jutott, inkább egymaga akar boldogulni. Ambiciózus volt, félt attól, hogy gyengének és esendőnek tartják majd. Egy árnyékot látott elhussanni a képernyőn. Odakint az ablak előtt egy jókora varjú csapkodott szárnyaival, és az óvoda udvarán magasodó fa felé vette az irányt. A madár egy vékony ágra telepedett, amely ringatózni kezdett alatta. Várni fog, mielőtt beszél Kjerstivel. Még próbálkozik egy darabig. A varjú vastagabb ágra költözött, széttárta a szárnyát, és félredöntött fejfelé nézte, ahogy néhány gyerek mozdulatlanul, lapátot szorongatva ül a homokban. Kicsik voltak, alig kétévesek. A lapátot a homok felé tartották, de nem ástak, még nem tanulták meg, hogyan kell.

Kinyújtózott, hosszan, karját a levegőbe emelve. Az inge felcsúszott, meztelen hasa előbukkant alóla. Eszébe jutott a férfi, akivel délelőtt beszélt. Egészen biztos volt benne, hogy a pasas flörtölni próbált vele. Nem viszonzta a flörtöt, de kedves és nyitott volt, ezt pedig biztosan észrevette a másik. Élvezte a beszélgetést a férfival. Tetszett neki

a keze. Elképzelte, ahogy megérinti a combját, az egészen durva férfikezet a világos, sima bőrön. Szerette a combját, régebben nem volt oda érte, most már szerette, azelőtt egyáltalán nem, mert szörnyen vézna volt, de miután futni kezdett, erősebb lett, izmosabb. Még úgy is érezte az izmokat a combjában, hogy mozdulatlanul ült. Arra gondolt, hogy este mesél nekem a férfiről, akivel az előadás után beszélgetett, biztosan tetszeni fog nekem. Ő pedig szerette, ami kettőnk közt történt, amikor más férfiakról mesélt nekem, akiket megnézett vagy akik megnézték. Tudta, hogy szeretem hallani. Nem értette, miért, de nem is volt fontos, nem érezte szükségesnek, hogy mindenből problémát csináljon.

Felkelt a székből, és kiment a folyosóra. Elfelejtette, hogy meztláb van, visszament az irodába, és bedugta a lábát a cipőbe. Kjerstihez indult, aki korábban már segített neki. Az ajtaja nyitva állt, az iroda üres volt, a képernyő azonban még világított. Úgy döntött, elmegy pisilni, hátha Kjersti időközben visszaér. A folyosón csend honolt, több kollégájának volt aznap házon kívüli megbeszélése. Elsétált a recepció előtt, köszönt az ott ülő helyettesnek. Egy pillanatra felmerült benne, hogy megáll és vált vele néhány szót, de nem akart kizökkenni. Belépett a mosdóba, magára zárta az ajtót, megállt a tükör előtt. Jól érezte magát, bár a haja kissé túl hosszú volt. Csinálnia kellene vele valamit. Rövidre vágatni, befesteni. És talán ideje lenne elkezdenie

sminkelni. Egy kis szemceruza nem árthat, nem fogom szeretni, de idővel megbarátkozom vele. Leült, hallgatta, ahogy a vizelet erőteljesen a vízbe csapódik. Micsoda öröm rejlik ebben is. Az erőteljes vizeletsugár öröme, a gondos és óvatos törlés öröme, a felöltözés öröme, ahogy ruhákba csomagolja magát, akár egy gyereket reggelente, és végül a kézmosásé. A kézmosásé, majd az enyhén illatosított szappan és a nedves bőr illata.

Kifelé indult, de meggondolta magát, és visszalépett a tükörhöz. Az arcát tanulmányozta, miközben a nadrágjába csúsztatta a kezét. Túl szűk volt, kigombolta a nadrágot, és letolta. Megérintette magát, két ujját a síkos simaságba vevette, amely a teste belsejéhez tartozott. Nem volt egyszerű dolga a térdéig tolt nadrág miatt, de tetszett is, hogy olyan szűk és meg kell dolgozni érte. Miközben az ujjait mozgatja, a tükörbe nézett. Az arca enyhén kipirult. Eszébe jutott a jelentés. Azon tűnődött, vajon el tudna-e menni, miközben a munkahelyi tükör előtt állva magához nyúl. Valószínűleg nem. Ahhoz valami igazán különlegesre lenne szükség. Néhány elmosódott kép villant fel a fejében, majd rögtön el is halványultak, meztelen testek.

Vajon tényleg így történt? Nem, túlságosan messzire megyek, az egész saját magamra mutat vissza, ez az én repertoárom, az én regiszterem, és nem az övé. Szóval valójában így történt: gyorsan bement a vécébe, csak a jelentés járt a fejében, vetett egy pillantást a tükörbe, miközben kezét

mosott. Az arca valahogy másnak tűnt, de nem tudta, miért. Odakint a folyosón elhaladt valaki az ajtó előtt, megvárta, hogy elhalkuljanak a lépések. Csend lett.

Egyszeriben pontosan tudta, mit kell tennie, világosan látta maga előtt, kinyitotta az ajtót, és végigsietett a folyosón. Kjersti irodája továbbra is üres volt, de nem számított, visszatért az íróasztalához, és már azelőtt dolgozni kezdett fejben, hogy leült volna a számítógép elé. Kinyomtatja az egész jelentést, és még egyszer átveszi az elejétől. A kiindulópontok megfogalmazása a kezdetektől fogva homályos volt. A nyomtatóhoz ment, remélte, hogy senkivel sem fog találkozni útközben. A folyosó üresen kongott, a nyomtató zümmögött, a lapok melegen és barátságosan repültek egyenesen a kezébe. Legszívesebben dalra fakadt volna. De szinte soha nem énekelt, azóta nem, hogy a gyerekek nagyobbak lettek. Futni támadt kedve, gyorsan, látta magát, ahogy felsprintel egy hosszú, merdek lépcsőn, amely a semmibe vezet. Látta, ahogy egészen a tetejéig fut, de nem akart visszafordulni, olyan volt, mint egy filmbeli jelenet, egy álomé, egy filmé, amely egy álomra akar hasonlítani. A folyosó hosszú és kihalt volt, a léptei zaja követte, és hátrapillantott, hogy megnézzze, egyedül van-e. A papírhalommal az ölében leült az irodájában. Kibújta a cipőjéből, hátratolta a széket, és az asztalra tette a lábát. Nagy lába volt, szerette, szeretett mezítláb járkálni, szeretett ott ülni, és szétterpeszteni a lábujjait.